

МОНГОЛ УЛСЫН СТАНДАРТ

Ангилалтын код 43.020

Нийтийн тээврийн үйлчилгээ. Ангилал ба үйлчилгээнд тавих ерөнхий шаардлага Service of public transport. Classification and General requirements for services	MNS 5012 : 2011 MNS 5012 : 2008-ын оронд
---	---

Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2011 оны 12 дугаар сарын 16-ны өдрийн 74 дугаар тогтоолоор батлав.

Энэхүү стандарт 2012 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдрөөс эхлэн хүчинтэй.

Энэ стандартыг үзүүлэлт, шаардлагыг заавал мөрдөнө.

1. Зорилго

Энэхүү стандартын зорилго нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчигч тээвэрлэх үйлчилгээг зохион байгуулах, нийтлэг шаардлагыг тогтооход төр, захиргааны болон бусад байгууллагаас тавих хяналт болон ажил үйлчилгээнд үүсэх харилцааг зохицуулахад оршино.

2 Хамрах ба хэрэглэх хүрээ

2.1 Энэхүү стандарт нь нийтийн тээврийн үйлчилгээ эрхлэх аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэд болон үйлчилгээнд тавих шаардлагыг тодорхойлоход хамаарна.

2.2 Уг стандартыг нийтийн тээврийн үйлчилгээ эрхлэх аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн, үйлчилгээнд хяналт тавих эрх, үүрэг бүхий байгууллага, албан тушаалтан мөрдөж хэрэглэнэ.

3 Норматив ишлэл

Энэхүү стандартад дараах иш татсан стандарт, баримт бичгүүдийг хэрэглэнэ. Он заасан ишлэлийн хувьд зөвхөн иш татсан хэвлэлийг хэрэглэнэ. Он заагаагүй ишлэлийн хувьд тухайн стандартын хамгийн сүүлийн хэвлэл (нэмэлтийн хамт)–ийг хэрэглэнэ. Үүнд:

-MNS 4598 , Автотээврийн хэрэгслийн техникийн байдалд тавих техникийн ерөнхий шаардлага

-MNS 4599 , Авто тээврийн хөдлөх бүрэлдэхүүний эргономикын үзүүлэлт

-MNS 4601 , Авто тээврийн хөдлөх бүрэлдэхүүний техникийн үйлчилгээ засварын тогтолцоо, тодорхойлолт”

-MNS 5011 , Авто тээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэг хийх заавар. Ерөнхий шаардлага

-MNS 5013 , Бензинээр ажилладаг хөдөлгүүртэй автомашин-Утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга,

-MNS 5014 , Дизель хөдөлгүүртэй автомашин-Утааны тортогжилтын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арг”

-MNS 5044 , Автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэгийн төв - ангилал - ерөнхий шаардлага

-MNS 5122 , Нийтийн таксийн үйлчилгээ. Ангилал ба тодорхойлолт.

Ерөнхий шаардлага.

MNS 5012 : 2011

-MNS 5537 “Хэрэглэгчдэд зориулсан үйлчилгээ. Автозамын дагуух үйлчилгээний байгууламж. Үндсэн шаардлага”

-MNS 5342 , Авто зогсоол. Ангилал ба ерөнхий шаардлага

-MNS 5831, Улс хоорондын автотээврийн ачаа, зорчигч тээвэрлэлт. Тээвэрлэлтийн ерөнхий шаардлага

-MNS 5879 , Нийтийн тээвэр. Замналын зогсоол. Ангилал. Техникийн шаардлага

-MNS 6225 , Нийтийн үйлчилгээний цахилгаан тээврийн хэрэгсэл. JEA- 800F загварын Дуобус. Техникийн ерөнхий шаардлага.

-MNS 5773, Нийтийн үйлчилгээний цахилгаан тээврийн хэрэгсэл. JEA-800 загварын троллейбус угсрах, ашиглах. Үндсэн параметр ба техникийн ерөнхий шаардлага.

4 Нэр томьёо, тодорхойлолт

4.1 Энэ стандартад хэрэглэсэн нэр томьёог дараах утгаар ойлгонж, хэрэглэнэ. Үүнд:

4.1.1

нийтийн тээврийн үйлчилгээ

нийтийн тээврийн хэрэгслээр тав тухтай соёлтой, шуурхай үйлчлүүлэх эрэлт хэрэгцээг хангахад чиглэсэн үйл ажиллагааг;

4.1.2

нийтийн тээврийн хэрэгсэл

зорчигч, тээвэрлэхэд зориулсан бүх төрлийн автобус, такси, цахилгаан тээврийн хэрэгслийг;

4.1.3

зорчигч

нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчих тийз, тасалбар авсан зорчигчийг;

4.1.4

зорчигч тээвэрлэлт

нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчигчийг нэг газраас нөгөө газарт шилжүүлэн зөөхтэй холбогдсон ажил, үйлчилгээг;

4.1.5

улс хоорондын тээвэрлэлт

Монгол улсын хилийг нэвтрэн хийх зорчигч тээвэрлэлтийг;

4.1.6

хот хоорондын тээвэрлэлт

хот, аймгуудын нутаг дэвсгэрийг дамжин хийх зорчигч тээвэрлэлтийг;

4.1.7

орон нутгийн зорчигч тээвэрлэлт

тухайн аймаг, сумын нутаг дэвсгэрт хийх зорчигч тээвэрлэлтийг;

4.1.8

хотын доторх зорчигч тээвэрлэлт

тухайн хотын нутаг дэвсгэр дотор хийх зорчигч тээвэрлэлтийг;

4.1.9**хот орчмын зорчигч тээвэрлэлт**

тухайн хот, дагуул дүүрэг, алслагдсан суурьшлын нутаг дэвсгэрийг дамжин хийх зорчигч тээвэрлэлтийг;

4.1.10**нийтийн зорчигч тээвэр**

эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон замнал, хөдөлгөөний цагийн хуваарийн дагуу зохион байгуулалттай гүйцэтгэх зорчигч тээвэрлэлтийг;

4.1.11**тээвэрлэгч**

эрх бүхий байгууллагатай нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээ эрхлэн гүйцэтгэх гэрээ байгуулсан аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнийг;

4.1.12**замнал**

зорчигч тээвэрлэх чиглэлийн эхний ба эцсийн зогсоолуудын хоорондох батлагдсан зам;

4.1.13**хөдөлгөөний цагийн хуваарь**

нийтийн тээврийн үйлчилгээнд ажиллах тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний дэглэмийг тогтоосон баримт бичиг;

4.1.14**замналын зураглал**

нийтийн тээврийн үйлчилгээний тээврийн хэрэгслийн замналын дагуу явах хөдөлгөөний зураг;

4.1.15**нийтийн тээврийн жолооч**

нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгслийг жолоодох зохих ангилалын жолоодох эрхийн болон мэргэшсэн жолоочийн үнэмлэхтэй, нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгслийн жолоочоор ажиллаж байгаа этгээдийг;

4.1.16**Нийтийн тээврийн кондуктор**

нийтийн зорчигч тээврийн кондукторын мэргэшүүлэх сургалтад хамрагдаж гэрчилгээ, үнэмлэх авч, нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээнд ажиллаж байгаа этгээдийг;

4.1.17**зорчигч урсгал**

нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээнд нэгж хугацаанд, тээсэн зорчигчдын тоо;

4.1.18**захиалгат үйлчилгээ**

тодорхой орон зай, цаг хугацаанд олон нийтийг хамарсан, зохион байгуулалттайгаар гүйцэтгэх зорчигч тээвэрлэлтийг;

5 Үйлчилгээнд тавих шаардлага

5.1 Нийтийн зорчигч тээвэрлэлтийг гүйцэтгэх нутаг дэвсгэрийн хүрээнээс хамааруулж дараах байдлаар ангилна. Үүнд:

1. Улс хоорондын тээвэрлэлт,
2. Хот хоорондын тээвэрлэлт,
3. Орон нутгийн тээвэрлэлт,
4. Хотын доторх тээвэрлэлт,
5. Хот орчмын з тээвэрлэлт,

5.2 Хотын доторх болон хот орчмын зорчигч тээвэрлэлтийн үйлчилгээ нь хэрэглэгчдийн эрэлт хэрэгцээ, зорчигч урсгалын хэмжээ болон замналын хөдөлгөөний дэглэмээс хамаарч дараах төрөл байна. Үүнд:

1. Ердийн
2. Буухиа /экспресс/

5.2.1 Хөдөлгөөний ердийн дэглэмийн үед нийтийн тээврийн хэрэгсэл нь замналын дагуух бүх зогсоолд заавал зогсоно.

5.2.2 Хөдөлгөөний буухиа дэглэмийн үед нийтийн тээврийн хэрэгсэл нь замналын дагуух урьдчилан тогтоосон зогсоолуудад зогсоно.

5.3 Захиалгат үйлчилгээ гүйцэтгэх нийтийн тээврийн хэрэгсэл нь тусгай хаягтай байна.

5.4 Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээнд хурд хэтрүүлэх, багтаамжаас илүү хүн шахаж суулгах, зогсоол дээр нийтэд хашгирч зарлахыг хориглоно.

5.5 Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээг техникийн хувьд бүрэн, иж бүрдэлтэй, хөдөлгөөний болон экологийн аюулгүй ажиллах нөхцөлийг хангасан нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгслээр гүйцэтгэнэ.

5.6 Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгслийн (том оврын, автобусны) зориулалтын хаягийн сууринд замналын нэр, дугаар, эцсийн ба дундын зогсоолуудын нэрийг нийтэд мэдэгдэхээр бичиж байрлуулсан, мөн хаалга нь зорчигч орох, гарах тэмдэгтэй байна. Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгсэл нь зориулалтын бүрэн бүтэн суудал, бариул, зорчигчдын заал нь бүрэн ажиллагаа бүхий гэрэлтүүлэх ба дулаацуулах систем, үйлчилгээний зарлал, мэдээллийн хэрэгсэлтэй байна.

5.7 Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгслийн багтаамжаас илүү хүн суулгах, зорчигчийн зааланд 5.7.1, 5.7.2-д зааснаас хүнд, овор ихтэй ачаа, тээш авч явахыг зөвшөөрөхгүй болно.

5.7.1 Зорчигчийн гар ачаа нь 60 см × 30 см × 20 см-ээс илүүгүй овор хэмжээтэй, 15 кг-аас хэтрэхгүй жинтэй байна.

5.7.2 Улс, хот, аймаг хооронд, орон нутгийн зорчигч тээврийн хэрэгслээр зорчигчийн гар ачаа нь 60 см × 40 см × 20 см-ээс илүүгүй овор хэмжээтэй, 20 кг-аас хэтрэхгүй жинтэй байна.

5.7.3 Гар ачааг зорчигч автобусанд биедээ авч явахыг зөвшөөрнө.

5.7.4 Зорчигчийн 60 см × 40 см × 20 см-ээс илүү овор хэмжээтэй тээшийг автобусны тээшний хонгилд юмуу ачааны тусгай автомашинаар тээнэ.

5.8¹ Нийтийн зорчигч тээвэрлэлтэд биеэ авч явах чадваргүй хүнд өвчтөн, сэтгэл мэдрэлийн өвчтэй, эсвэл хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг зөвхөн асран хамгаалагч хүнтэй явахыг зөвшөөрнө.

5.8.1 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, жирэмсэн, нялх хүүхэдтэй эхчүүд, бага насны хүүхэд, өндөр настан зэрэг хүмүүсийг нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгсэлд орох ба буух, суух, зорчих үед нь жолооч, кондуктор, бусад зорчин явагчид анхаарал тавьж тусална.

5.9 Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгсэл дотор замналын зураг болон тамхи татах, ил гал гаргахыг хориглосон тэмдэг, заалт, бусад санамжуудыг зохих стандартын дагуу бичиж байрлуулсан байна.

5.10 Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгсэлд тасалбар авахгүй байх, зориулалтын бус хаалгаар орж гарах, дарааллын журам баримтлахгүй дайрч орж болохгүй. Мөн хамгаалалтгүй нохой амьтан тээх, тэсэрч дэлбэрэх болон химийн хортой бодис, буу зэвсэг, эвгүй үнэртэй, зорчигчдын хувцсыг бохирдуулах, биед нь гэмтэл учруулж болох эд зүйл авч явахыг хориглоно. Зайлшгүй тохиолдолд бусдад үзүүлэх хор нөлөөллийг бүрэн арилгасан байна.

6 Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээг эрхлэн гүйцэтгэх аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнд тавих ерөнхий шаардлага

6.1 Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээ эрхлэх аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн (цаашид тээвэрлэгч гэнэ)-д дараах шаардлагыг тавина. Үүнд:

6.1.1 Тээвэрлэгч нь нутаг дэвсгэрийнхээ бүртгэх байгууллагад тогтоосон журмын дагуу бүртгүүлж, улсын бүртгэлийн гэрчилгээ авсан байна.

6.1.2 Ажил үйлчилгээний төрөл, үйл ажиллагаа явуулах хугацааг тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагын үүсгэн байгуулах гэрээнд тодорхой заасан, хүчин төгөлдөр байна.

6.1.3 Аж ахуйн болон бизнесийн үйл ажиллагааг эрхлэн удирдах, төлөөлсөн эрх бүхий этгээдийн овог нэр, хаяг, регистрийн дугаарыг нотариатын газраар баталгаажуулсан байна.

6.2 Тээвэрлэгч нь өөрийн өмчийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтын дараах барилга байгууламжтай байна. /энэ заалтыг 2013 оны 10 дугаар сарын 1-нээс эхлэн мөрдөнө/ Үүнд :

- 1) Техникийн оношлогоо, үйлчилгээ, засварын байр
- 2) Дулаан зогсоол (Нийт паркийн 80,0-аас багагүй хувийг дулаан гарашид хадгална.)
- 3) Ил зогсоол талбай

6.2.1 Тээврийн хэрэгслийн засвар, үйлчилгээний байр, дулаан гарашийн барилга байгууламж, инженерийн шугам сүлжээ, технологийн тоног төхөөрөмж нь БНБД 2.08 02 нормд заасан шаардпагуудыг хангасан, автомашины хөдөлгүүрийн ажилласан хийг

¹ 2014 оны 10 дугаар сарын 02-ны 39 дүгээр тогтоолоор 5.8 заалтыг хүчингүйд тооцов.

MNS 5012 : 2011

зайлуулах, мөн агааржуулах гэрэлтүүлэх, дулаалцуулах систем, галын аюулгүйн багаж хэрэгслээр бүрэн хангагдсан, хэвийн ажиллагаатай байна.

6.2.2 Энэ стандартаар 20 хүртэлх автобусанд техникийн оношлогоо, үйлчилгээ, засварын тоногдсон суваг эсвэл өргүүр нэг байна.

6.2.3 Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгслийн техникийн оношлогоо, үйлчилгээ, засварын байр, дулаан гарааш нь дараах нийтлэг шаардлагыг хангасан байна. Үүнд :

6.2.3.1 Тээврийн хэрэгслийн угаалгын цэгтэй байна.

6.2.3.2 Бие засах газар, технологийн болон хэрэглээний халуун ус, ажилчдын хувцас солих болон амрах байртай байна.

6.2.3.3 Галын аюулгүйн шаардлагын дагуу галын цэгийг төлөвлөж байгуулсан, эрүүл ахуй, ариун цэврийн шаардлагын дагуу цэвэр, бохир усны системд холбосон байна.

6.2.4 Ил зогсоолын зам, талбай нь үйлдвэрлэл, үйлчилгээний технологийн урсгалыг хангасан цардмал, нийт тээврийн хэрэгслийн 80-аас доошгүй хувь нь зогсох хэмжээтэй байна. Явган хүний хатуу хучилттай замтай байна.

6.3 Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгслийн жолооч, кондукторын ажил, амралтын дэглэмийг Монгол Улсын "Хөдөлмөрийн тухай" хуулийн дагуу зохицуулна.

6.4 Хөдөлгөөний болон бусад болзошгүй осол, аюулын үед холбогдох байгууллага, хүмүүст яаралтай мэдэгдэх, осол аюулд өртөгсдөд анхны тусламж үзүүлэх, аврах, шаардлагатай арга хэмжээ авахуулах ажлыг зохион байгуулна.

6.5 Тээвэрлэгч нь байгууллагын тусгайлсан таних эмблемтэй байна.

6.6 Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгсэл бүрийг угаах, цэвэрлэх, арчих хэрэгсэл, материалаар хангасан байна.

6.7 Жолооч нарыг эрүүл мэндийн гүнзгийрүүлсэн үзлэгт жил бүр хамруулна. Өдөр бүр үйлчилгээнд гаргахын өмнө жолооч нарыг тээврийн хэрэгсэл жолоодох чадварын үзлэгт /цусны даралт, согтуу болон мансуурсан эсэх / оруулсан байна.

6.8 Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээнд ажиллагсадыг ажлын хувцас (халат) өөрийн нь зураг, нэр бүхий нэрийнхуудастай ажиллуулна.

6.9. Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээнд ажиллах тээврийн хэрэгслийн техникийн бүрэн бүтэн байдлыг механик нь MNS 4598 : 2011 стандартын дагуу шалгаж, үйлчилгээнд гарах бүрт нь үйлчилгээний даалгаврын хуусанд тэмдэглэсэн байна.

7 Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгсэлд тавих шаардлага

7.1² Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгсэл нь зорчигчдын ая тухтай, аюул осолгүй зорчих, аялах нөхцөл бүрдсэн, техникийн хувьд бүрэн бүтэн, "Автотээврийн хэрэгслийн техникийн байдалд тавих ерөнхий шаардлага" MNS 4598 : 2011 стандартад заасан шаардлагыг бүрэн хангасан байна.

² Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2015 оны 06 дугаар сарын 25-ны 24 дүгээр тогтоол
Стандартын мэдээлэл, лавлагаа, сургалтын үндэсний төв. 2018-06-22
Хувиланг шуруулахыг хориглоно.

7.2 Хотын доторх болон хот орчмын нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгсэлд ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, жирэмсэн болон нялх хүүхэдтэй эхчүүдэд зориулсан суудал гаргаж, тусгайлсан тэмдэглэл тавьж үйлчилнэ.

7.2.1³ Нийтийн зорчигч тээврийн угсраа автобус нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг аюулгүй зорчих нөхцлийг бүрдүүлэн доорх тусгай тоног төхөөрөмжөөр тоноглогдсон байна. Үүнд:

-Хөгжлийн бэрхшээлтэй тэргэнцэртэй иргэнийг орох, гарах боломжтой тавцантай,

-Сонсголын бэрхшээлтэй иргэнд зориулан чиглэлийн болон зогсоолуудын нэр нь урсдаг самбар, дэлгэцтэй,

-Харааны бэрхшээлтэй иргэнд зориулан автомат чанга яригч болон микрофонтой,

7.2.2⁴ Угсраа автобусыг зөвхөн хотын доторх зорчигч тээвэрлэлтийн ангиллаар ашиглана. Угсраа автобусны хойд талд тээврийн хэрэгслийн оврын хэмжээгээр бусад хөдөлгөөнд оролцогч нарт харагдахаар цацруулагч наалт наасан байна.

7.3 Нийтийн зорчигч тээврийн бага оврын автобусанд дараах нэмэгдэл шаардлагыг тавина. Үүнд:

7.3.1 Харьяалах аж ахуйн нэгж, байгууллагын эмблем, гараашийн дугаар, чиглэлийн нэр, дугаарыг баталсан загварын дагуу зорчигчдод ил тод харагдах газар бичиж байрлуулна.

7.3.2 Бага оврын автобусны хоёр хажуу талд **"Нийтийн зорчигч тээвэр"** гэсэн бичээс бүхий туузыг нийтэд тод харагдахаар бичиж байрлуулна. Үүнд:

Туузын хэмжээ:	Урт 2200 мм, өргөн 180мм
Үсэгний хэмжээ:	Өндөр 100 мм, өргөн 50 мм
Дэвсгэр өнгө:	Шар
Үсэгний өнгө:	Хөх

Чиглэлийн хаягийн хэмжээ :	Урт 400 мм, өргөн 200мм
Үсэгний өнгө:	Хар
Дэвсгэр өнгө :	Туслах чиглэлд шар, Буухиа чиглэлд ногоон

7.4 Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээнд үйлдвэрлэснээс хойш 12-оос дээш жил ашигласан тээврийн хэрэгслийг ашиглахыг хориглоно.

7.5⁵ Хотын доторх болон хот орчмын нийтийн зорчигч тээврийн автобус, угсраа автобус, троллейбусанд харьяалах аж ахуйн нэгж, байгууллагын эмблем, гараашийн дугаар, чиглэлийн нэр, дугаарыг баталсан загварын дагуу зорчигчдод ил тод харагдах газар бичиж байрлуулна. Үүнд:

- Гараашийн дугаарыг автобусны хоёр хажуу, ар талд болон дээвэр дээр,

³ Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2015 оны 06 дугаар сарын 25-ны 24 дүгээр тогтоол

⁴ Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2015 оны 06 дугаар сарын 25-ны 24 дүгээр тогтоол

⁵ Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2015 оны 06 дугаар сарын 25-ны 24 дүгээр тогтоол
Стандартын мэдээлэл, павлагаа, сургалтын үндэсний төв. 2018-06-22
Хувиран олшруулахыг **7** хориглоно.

-⁶ Чиглэлийн замналыг урд, хоёр хажуу талд цахим болон бусад хэлбэрээр байрлуулна.

7.6 Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээний чанар, соёл, эрүүл ахуйн шаардлага

7.6.1 Тээвэрлэгч нь үйлчлэх замнал ба уг замналын эцсийн болон дундын зогсоолд, хөдөлгөөний цагийн хуваарь, тээвэрлэлтийн зай, хоногт гүйцэтгэх рейсийн тоо зэрэг замналын үзүүлэлтүүдийг төлөвлөж баталгаажуулсан байна. Үйлчилгээний үнэ, хөлсний талаар нийтийн зорчигч тээврийн зохицуулах эрх бүхий байгууллагатай зөвшилцөнө.

7.6.2 Тээвэрлэгч нь үйлчлэх замналд зорчигчдыг аюул осолгүй, тав тухтай зорчих нөхцөлийг бүрэн хангаж хөдөлгөөний чиглэл, цагийн хуваарийг чанд баримтлан ажиллахын зэрэгцээ хот хооронд нийтийн тээврийн үйлчилгээний тодорхой цэгүүдэд жолооч, кондукторын түр амрах, хооллох байр, бие засах газруудыг “Хэрэглэгчдэд зориулсан үйлчилгээ. Автозамын дагуух үйлчилгээний байгууламж. Үндсэн шаардлага” MNS 5537 стандартын дагуу зохион байгуулна.

7.6.3 Үйлчилгээний явцад замд эвдэрсэн тээврийн хэрэгсэлд техникийн түргэн тусламж үзүүлэх, үйлчилгээний хяналт зохицуулалт хийх, тээвэрлэлтийн мэдээ, мэдээлэл өгөх, авах зориулалтын холбоо, мэдээллийн хэрэгслээр хангасан байна.

7.6.4 Нийтийн тээврийн хэрэгслийн дотор, гадна талыг угааж, зорчигчдын суудал, түшлэг, бариул зэргийг арчиж цэвэрлүүлэн үйлчилгээнд гаргана.

7.6.5 Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээнд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, техникийн, галын, хөдөлгөөний болон экологийн аюулгүй ажиллагаа, ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шаардлагыг холбогдох стандартад заасан үзүүлэлт, шаардлагыг хангасан байна.

8 Хүний нөөцийн хөгжилд тавих шаардлага

8.1 Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээ эрхлэх аж ахуйн нэгж, байгууллагын техникийн асуудлыг шууд эрхлэн удирддаг албан тушаалтан нь авто тээврийн мэргэшсэн инженерийн сургалтанд хамрагдаж үнэмлэх, гэрчилгээ авсан байна.

8.2 Жолооч

8.2.1 ⁷ Жолооч нь ерөнхий боловсролын суурь болон бүрэн дунд боловсролтой, автобусны жолооч бэлтгэх тусгай дамжаа дүүргэсэн, жолоочийн мэргэжлийн "Д" ангилалтай, мэргэшсэн жолооч 21-аас дээш насны хүн байна. Угсраа автобусны жолооч нь дээрх шаардлагыг хангасан жолоочийн мэргэжлийн "Д" ангиллын тээврийн хэрэгслийг 3-аас дээш жил жолоодож дадлагажсан, мэргэшсэн жолооч байна.

8.2.2 Нийтийн тээврийн хэрэгслийн техникийн бүрэн байдал, өнгө үзэмж, ариун цэвэр, гэрэлтүүлэх, дулаацуулах систем, шил арчигч, бусад төхөөрөмжийн хэвийн ажиллагааг хариуцна.

⁶ Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2015 оны 06 дугаар сарын 25-ны 24 дүгээр тогтоол

⁷ Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2015 оны 06 дугаар сарын 25-ны 24 дүгээр тогтоол
Стандартын мэдээлэл, лавлагаа, сургалтын үндэсний төв. 2018-06-22
Хувиланг шуруулахыг хориглоно.

8.2.3 Шугамд гарахын өмнө тээврийн хэрэгслийг техникийн ерөнхий үзлэг хийж үйлчилгээнд гарах ба шугамаас буухдаа тээврийн хэрэгслийн бэлэн байдлыг шалгах механикчаар шалгуулна.

8.2.4 Ажлын шаардлагын үүднээс хөдөлгөөний цагийн хуваарьт өөрчлөлт орсон үед диспетчерийн хийсэн зохицуулалтыг бүрэн биелүүлнэ. Нийтийн тээврийн үйлчилгээний тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний бүртгэл, хяналтын системийн хөдөлгөөнт дамжуулах станцын ашиглалтын журмыг зөрчихгүй байх, эвдрэлтэй үед үйлчилгээнд гарахыг хориглоно.

8.2.5 Замналын дагуух зогсоолд зогсохдоо “**зогсоолын талбай**”-н эхэнд зорчигч замын хашлагаас автобусанд суух боломжтой зайд зогсож, зорчигчдыг бүрэн бууж, суусны дараа хаалгаа хааж, хөдөлгөөний аюулгүй байдал хангагдсаны үндсэнд хөдөлгөөнийг эхлэх, шаардлагатай гэж үзвэл жолооч зорчигчдод хөдөлгөөн эхлэхийг анхааруулна. Жолооч дараагийн зогсоолын нэрийг заавал зарлана.

8.2.6 Оройн ээлжинд ажилласан жолооч ээлжээс буухдаа шаардлагатай шатахуун, тослох материалыг бүрэн авч, автобусыг цэнэглэн зохих гарааш, зогсоолд тавина.

8.2.7 Гараашаас гарахдаа байгууллагын диспетчерт жолоочийн үнэмлэх, тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээг шалгуулж, тээврийн даалгаврын хуудсаа авна. Хот хоорондын зорчигч тээвэрлэлтэд шугамын зохицуулалтын диспетчерт рейс тутмын ажлын гүйцэтгэлээ тэмдэглүүлж, төгсгөлд нь хаалгана.

8.2.8 Үйлчилгээний үед тээврийн хэрэгсэлд учирсан техникийн эвдрэл, гэмтлийн талаар холбогдох албан тушаалтанд мэдэгдэж, техникийн түргэн тусламж авах, эвдрэлийг арилгуулах, зорчигчийг шилжүүлэн суулгах яаралтай арга хэмжээ авна.

8.2.9 Хот хоорондын зорчигч тээврийн хэрэгслийн жолооч нь кондукторгүй ажиллах үед зорчигчийн заалны доторх үйлчилгээ, дэг журам хангуулах ажлыг хариуцна.

8.2.10 Нийтийн зорчигч тээврийн жолооч нь үйлчилгээний явцад дараах үйлдэл хийхийг хориглоно. Үүнд:

8.2.10.1 Хөдөлгөөний үед жолоочийн бүхээгт хүн суулгах, тамхи татах, гар утсаар ярих, зорчигчдын танхимд дуу хөгжим чанга тавих.

8.2.10.2 Хурд хэтрүүлэх, зогсоолын бус газарт хүн буулгах ба суулгах.

8.2.10.3 Чиглэлийн зөвшөөрөгдсөн замаас хазайж өөр зам, замналаар сэлгүүцэх, зорчигч тээвэрлэх, хөдөлгөөний цагийн хуваарь зөрчих.

8.2.10.4 Хүндэтгэх шалтгаангүйгээр нийтийн тээврийн хэрэгслийг огцом тоормослож гэнэт зогсоох, хөдлөх зэргээр зорчигчдын тав тухыгалдагдуулах.

8.2.10.5 Зайлшгүй шаардлагатай буюу зохих байгууллагын зөвшөөрснөөс бусад зураг, зарлал, сурталчилгааны ухуулах хуудас зэргийг нийтийн тээврийн хэрэгсэлд байрлуулах.

8.2.10.6 Жолооч нь байгууллагын хариуцлагатан нарт зорчигч тээврийн үйлчилгээний шаардлага хангаагүй автобусаар үйлчилгээ явуулах боломжгүйг мэдэгдэх үүрэгтэй.

8.2.10.7 Үйлчилгээний явцад тээврийн хэрэгслийн тоног төхөөрөмж, эд хогшлыг гэмтээсэн, зорчигчдыг тав тухтай зорчиход саад учруулсан, бусдын эрх чөлөөнд халдаж, танхайрсан зэрэг зөрчлийн үед хөдөлгөөнийг зогсоож, шаардлагатай арга хэмжээ авах.

8.3 Кондуктор

8.3.1 Кондуктор нь ерөнхий боловсролын суурь болон бүрэн дунд боловсролтой, 18-аас дээш настай, эрүүл мэндийн шаардлага хангасан, тээвэрлэгч-кондуктораар мэргэшсэн хүн байна.

8.3.2⁸ Кондуктор соёлч боловсон харьцаатай, зарчимч шаардлагатай, **хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдтэй харьцах зохих мэдлэгтэй**, үнэнч шударга ажиллаж, зорчигчдод хөнгөн шуурхай, үйлчилнэ.

8.3.3 Кондуктор нь жил бүр эрүүл мэндийн гүнзгийрүүлсэн үзлэгт орж, шаардлагатай үед эрүүл мэндийн үзлэгт хамрагдаж байна.

8.3.4 Кондуктор нь цэвэр үзэмжтэй хувцаслаж, байгууллагын таних тэмдэг бүхий ажлын хувцас /халад/-тай, өөрийн зураг, нэр бүхий энгэрийн хуудас зүүсэн байна.

8.3.5 Ажилд гарахын өмнө нийтийн тээврийн хэрэгслийн цонх, хана, шал,, зорчигчийн суудал, түшлэг, бариул зэрэгт чиигтэй цэвэрлэгээ хийж, хог, шороо тоос, тосыг бүрэн цэвэрлэнэ.

8.3.6 Тухайн ээлжинд хүрэлцэх зорчих тасалбар, тийзийг бэлтгэж ажилд гарна.

8.3.7 Өдрийн орлогыг байгууллагын санхүүд өдөрт нь тушааж өмчийн зөрчилгүй ажиллана.

8.3.8 Зорчигчдоос тогтоосон тарифын дагуу зорчих хөлсийг хурааж авах ба түүнд тохирсон үнэ бүхий тасалбарыг зорчигчийн өмнө урж хүчингүй болгож өгнө.

8.3.9 Зорчигчдод цаг агаарын хэвийн болон бороо, цастай, үзэгдэх орчин муу үед ирсэн болон дараагийн буудлыг заавал мэдээлнэ.

8.3.10 Кондуктор нь үйлчилгээний явцад дараах үйлдлийг гаргаж болохгүй.

8.3.10.1 Зорчигчидтой ширүүн догшин харьцах, элдэв муу үгээр дайрч доромжлох, эрхэнд нь халдах зэрэг соёлгүй байдал гаргах.

8.3.10.2 Зураг, овог нэр бүхий үйлчилгээний нэрийн хуудсаа зүүхгүй үйлчлэх.

8.3.10.3 Тасалбар өгөхгүйгээр зорчигчдоос мөнгө хурааж авах, тасалбарыг хүчингүй болгохгүйгээр зорчигчдод өгөх.

⁸ Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2015 оны 06 дугаар сарын 25-ны 24 дүгээр тогтоол
Стандартын мэдээлэл, лавлагаа, сургалтын үндэсний төв. 2018-06-22
Хувиланг шуурхайг хориглоно.

9 Зорчигчдод тавих шаардлага

9.1⁹ Нийтийн зорчигч тээврийн хэрэгсэл болон угсраа автобусаар зорчихдоо “ОРОХ” гэсэн тэмдэглээ бүхий хаалгаар орж, “ГАРАХ” гэсэн тэмдэглэгээ бүхий хаалгаар бууна.

9.2 Нийтийн тээврийн хэрэгсэлд дарааллыг баримтлан бие биедээ саад болохгүйгээр сууж, буух ба ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд болон хүүхэдтэй хүмүүсийг хүндлэн дугаарын эхэнд сууж, буухад тусална.

9.3¹⁰ Зорчигч нийтийн тээврийн хэрэгсэлд суухдаа цахим төлбөрийн хэрэгслээр болон бэлэн мөнгөөр зорчих хөлсөө төлсөн байна. Үнэгүй буюу хөнгөлөлттэй үнээр зорчигчид зорчих эрхийн үнэмлэх, тодорхой хугацаанд ашиглах төлбөрийн цахим үнэмлэхийг жолооч болон холбогдох ажилтанд үзүүлнэ.

9.4 Зорчигч нь нийтийн тээврийн хэрэгсэлд суусан даруйдаа хөлсөө төлж, гарах хаалганд ойртон, бусдад аль болох саад болохгүйгээр зорчиж, тээврийн хэрэгсэл бүрэн зогссоны дараа бууна.

9.5 Нийтийн тээврийн хэрэгслийн доторх тоноглол, бусад төхөөрөмж, зорчигчийн суудал, түшлэг, бүрээс, бариул зэрэгт өөриймсөг, хайр гамтай хандана.

9.6 Зорчилтын хөлс төлөөгүй үедээ кондукторын анхны шаардлагаар хөлсөө төлөх буюу зохих бичиг баримтаа үзүүлнэ.

9.7 Зорчих хөлс төлөхгүй маргалдсан, танхайрсан хүмүүст бурууг нь ойлгуулахад кондуктор, жолооч нарт хажуугийн зорчигчид дэмжлэг үзүүлж туслана.

9.8 Согтуу хүмүүст үйлчлэхгүй байх талаар жолооч, кондуктор нарт шаардлага тавина.

9.9 Хот хоорондын нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчигчид нь өөрийн амь насыг даатгуулсан байна.

9.10 Зорчигчдод дараах үйлдлийг хориглоно. Үүнд:

9.10.1 Хөлс төлөхгүйгээр зорчих.

9.10.2 Нийтийн тээврийн хэрэгсэлд чанга ярьж хашгирах, бусадтай маргалдах, инээлдэх зэргээр бусдын амгалан тайван байдалд нөлөөлөх.

9.10.3 Нийтийн тээврийн хэрэгслийн хаалганаас зүүгдэх, хөдөлгөөн эхлэх дохио өгснөөс хойш суух.

9.10.4 Зорчигч тээврийн хэрэгслийн эд анги, сандал, түшлэг, бүрээсийг гэмтээх, тамхи татах, хог хаях (самрын яс, тамхины иш, тасалбар), жолоочтой ярьж анхаарлыг нь сарниулах зэрэг зохисгүй үйлдэл гаргах.

ТӨГСӨВ.

⁹ Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2015 оны 06 дугаар сарын 25-ны 24 дүгээр тогтоол

¹⁰ Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2015 оны 06 дугаар сарын 25-ны 24 дүгээр тогтоол
 Стандартын мэдээлэл, тавлага, сургалтын үндэсний төв. 2018-06-22
 Хувилан олшруулахыг хориглоно.